

חינוך לחיים

פרשת תצווה

כתוב בפרשה "שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר יבא אל אוהל מועד לשרת בקודש" אומר רש"י "תחתיו מבניו – מלמד שאם יש לו לכהן הגדול בן ממלא את מקומו, ימנוהו כהן גדול תחתיו"

כך פסק הרמב"ם בהל' כלי המקדש "כשימות המלך או הכהן גדול מעמידין בנו או הראוי ליורשו... והוא שיהיה ממלא מקומו בחכמה, או ביראה אע"פ שאינו כמותו בחכמה" ובהלכה שלאחר מכן מוסיף הרמב"ם "משוח מלחמה אין בנו מתמנה תחתיו לעולם, אלא הרי הוא כשאר הכהנים, אם נמשח למלחמה נמשח, ואם לא נמשח, לא נמשח" ולכאורה מה ההבדל בין כהן גדול לכהן משוח מלחמה?

מסביר הרדב"ז שבשאר שררות אע"פ שהוא לא כאביו ממש אין קפידא אבל משוח מלחמה שצריך לחזק לב העם לקראת המלחמה לא רצו שתהיה שררה זו ירושה אלא הכל לפי מה שהוא צורך השעה, דהיינו שלפי שתפקיד הכהן המשיח היה לחזק ולאמץ את לב היוצאים למלחמה, שיבטחו בצור ישראל ומושיעו בעת צרה, ולא יחששו מהאויב על כן היה צריך לאמץ את לבם ולחזקם באמונת אומן.

וכיוון שזהו תפקידו של משוח מלחמה אזי אף אם בנו ממלא אחר אביו בחכמה וביראה אבל כל זמן שאין קולו כקול הארי, ואין ביכולתו להכניס אומץ ועוז רוח בלב אנשי המלחמה, נמצא שהוא חסר את עיקר מהות התפקיד ועל כן אינו יכול לירש את מקום אבותיו, כי הרי הוא כבן של כהן גדול שממלא את מקום אבותיו בחכמה וביראה, אבל הוא גידם רח"ל ואין לו ידיים לעבוד את העבודה, כך הוא בנו של משוח מלחמה שאינו יכול לחזק לבב האנשים שיעמדו בקשרי מלחמה, ומאידך גיסא יכול להיות כהן שאינו בן הכהן המשיח, אבל פיו מפיך מרגליות ובכוחו להכניס אומץ ושאר רוח בלב אנשי המלחמה על כן ימשחו אותו להיות הכהן המשיח.

למדנו מזה כלפי מלחמת היצר, שכשם שהכהן המשוש אינו מוריש את שררתו לבניו, כך במלחמת היצר אין אדם מוריש לבניו את נצחונם על היצר, כי אף אם הוא הכהן הגדול מאחיו, והגיע לדרגה זו של ליבי חלל בקרבי, הנה לא יוכל להעביר את דרגת קדושתו לבנו, ועל כל אחד ואחד לעמול בעצמו בכדי להלחם באותו יצר הרע, כי היצר הרע נטפל לכל אדם באשר הוא, גם אם הוא ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה, ואדרבה אליו הוא נטפל יותר, וכמו שגילו לנו חז"ל ואמרו "כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו" ובמלחמת היצר אין אפוטרופוס, כי אפילו חסיד שבחסידים יכול ליפול ולהיכשל במלחמה זו אם אינו עומד בכל כוחו כנגדו.

אשר על כן צריך האדם להחכים ולהבין שאין מי שניצול מרשתו של היצר הרע כקטון כגדול, והעצה היחידה היא לעמוד כנגדו על המשמרת בכל שעה ושעה וכדברי הגמ' בקידושין ל "אמר רבי שמעון בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו" ולחזק ולאמץ את לבבו שה' אלוקיו עמו, והוא בא בניצחונם של מקום כנגדו, וכך יאמץ את לבבו ואת עוז רוחו עד שיוכל לנצח את אותו האויב.

וכך מסביר מורי ורבי האדמו"ר מפרמישלאן את הפס' "את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים" והנה הבוקר רומז לימי הנעורים, ובין הערביים רומז לשנות זקנה ושיבה. וזהו ההסבר בפס' "את הכבש האחד תעשה בבוקר" אם עושה כמעשה בהמה בצעירותו, "ואת הכבש השני תעשה בין הערביים" אותו בהמה נשאר גם בשנות זקנה ושיבה. כי אם לא יעמול אדם לעדן מידותיו ולעבוד את השי"ת בצעירותו איכנה יצפה שבזקנותו ישתנה. אבל בכל זאת אל לו לאדם להתייאש, כי סוף כל סוף אין לך דבר העומד בפני התשובה, ותמיד תמיד יוכל לתקן.

ולכן קבעו חז"ל בב"ק "מבעה" – זה אדם מהפס' "אם תבעיון בעיו" שאדם מאופיין כמבקש'. הבהמה לעומתו דרשו חז"ל נוטריקון 'בהמה' – 'בה' – מה' בריה חסרת רצונות, יצור חסר שאיפות ושאפתנות, מה – בו? ומתוך שכך הוא טבע יצירתו הבסיסי, אין לאדם קיום כפשוטו אלא משייזור שאיפות לעצמו. וכמה למימושם.

וצריך לדעת שסוד ההצלחה של האדם תלויה ברמת השאיפות לתורה ולמצוות ולמידות טובות, אם כבר בגיל קטן מעמיד לעצמו שאיפות גדולות ומציב אותן לעצמו למול עיניו תמיד כיעד להשגה ומשתדל לחתור אליהן בכל מחיר, הוא יצליח בסוף לממש את שאיפותיו. שהרי בכל הש"ס רואים אנו שרבו נקראים "תלמידי חכמים" כי גדלותם היא בזה שלעולם מחזיקים עצמם בגדר תלמיד ומתלמד שיש לו עדיין הרבה מה לשאוף ולגדול. וכדאי תמיד לזכור את משפטו של המשגיח ב"עלי שור" – "מה שאדם באמת רוצה- את זה הוא משיג בחייו. ולהיפך: מה שאדם משיג בחייו- זה הגילוי על מה שהיה רצונו בתחילה"

ועל פי זה מובן בפרשתנו מדוע זכה בצלאל שה' ימלא אותו בחכמה ובכישרון המעשה ויקרא "חכם לב" הרי לא היו לו את הכישורים לכך?? עונה הרש"ר הירש "אין הקב"ה משרה את חוכמתו אלא על מי שיש בו כבר כשרון של חכמה טבעית אנושית, וכבר פיתח בעצמו את הכישרון הזה". פה טמון התשובה!!! שהרי איזה כשרון פיתח בצלאל בעצמו?? התשובה: את ה"חכמת לב". מהי "חכמת לב"? "חכמת לב" פרושה אומץ הלב!!! בצלאל נעשה עז כנמר לצורך המלאכה, מבלי להתפעל מאי ידיעה ומאי יכולת וכשרון בעיסוק בדברים האלה, אלא פשוט השליך את עצמו לעשייה!! בצלאל לא צמצם את שאיפותיו אל מסגרת היכולת הטבעית שלו, אלא כאשר נקרא אל הדגל – להקים את המשכן, החל מיד בעשייה, בעיני רוחו ראה את המטרה באופן ברור וזאת היתה שאיפתו ורצונו, וכך הגיע אל היעד. הוא שאף אל המקסימום, התחיל וניסה ומן השמיים סייעו להגשים את מטרותיו. כי אדם ששואף ורוצה בסוף מגיע!!!

ובעצם אומר רבי צדוק הכהן ש"עיקר האדם הוא החשק שבלב, שבו הוא יתרונו על המלאכים, והוא הנקרא 'יצר', יצר טוב ויצר רע, כאשר מגביר חשקו ושאיפתו לטוב, הרי זה יצר טוב, ואם לאו... ואומנם היצר הרע מנסה לשים מכשולים אבל כותב החזו"א באגרתו ש"הכל תלוי בהסכמה – וכאשר לבשם רוח-עוז והסכימו בנפשם הסכמה עזה ונמרצת לקבוע עצמם על התורה ולהשליך את כל המיית העולם אחרי גוום, וההסכמה החזקה עמדה להם, הלכו והגדילו ועשו פרי"

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com